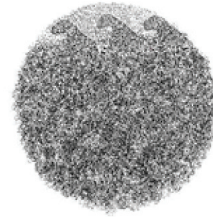

על רוחות שדים וילדים

ארם צייג

כאשר נתקלתי לראשונה במושג *gui* או *Ghost* ברפואה סינית, ההסבר שנלווה למושג תיאר רוחות של אנשים מתים שחודרות לגוף, גורמות לחולי ומשבשות את פעילות הגוף בעיקר זו הרגשית-מנטלית. התגובה הראשונה שלי הייתה רתיעה מן הרעיון ואף סוג של סלידה מהחיבור של אמונה תפלה עם רפואה. הרגשתי כאילו מקלקלים את הרפואה הסינית ומערבבים אותה עם כל מיני רעיונות מופרכים, אם להיות עדין.

אך כמו רבים שוודאי נמשכו לכותרת המאמר הזה, כך גם אני הסתקרנתי וחקרתי בצעדים קטנים ומהוססים, כמו ילד שנמשך ונדחה ממהו מסעיר ובאותה מידה גם מרתיע. בכל פעם שהזדמנה בדרכי האפשרות ונגלה

קצה חוט בעניין, עקבתי בניסיון להבין יותר. במקביל, ולכאורה ללא קשר, התחלתי להשתמש בקליניקה בנקודות המיועדות להוצאת *gui* ומצאתי את השימוש בהן כעוצמתי עד מאוד. עובדה זו כשלעצמה רק הגבירה את סקרנותי בניסיון לקשור ולהבין את הקשר בין עולם הרפואה המאוד עתיק, הרפואה הסינית בתווך ומושגי העולם המודרני שהם בסופו של דבר השפה שלנו ושל המטופלים שלנו. מצד אחד נראה לי מגוחך כל עניין השדים, ומצד שני הנקודות עובדות היטב בהתאמה למה שהגדירו הסינים בעת העתיקה כ- *gui*. אז מהו הדבר הזה שהסינים קוראים לו *gui*? איזה הסבר יכול להניח את דעתנו ולגשר על הפער התרבותי, תהומי, שבין אמונה ברוחות ושדים ובין טיפול באנשים עם תפיסת חיים מודרנית?

כמעט בכל תרבות, השאמאניזם - העיסוק בשדים ורוחות נמצא אומנם בשוליים, אך השוליים בדרך כלל רחבים. בסין האדם הממוצע בימנו מאמין בקיומן של רוחות, כך גם בתרבויות רבות שאינן מודרניות, אפילו בקרב יהודים תופעת ה"דיבוק" היא משהו ידוע ומועגן בתרבות.

כדי להבין יותר את משמעותן של רוחות בתרבות הסינית צריך לחזור אחורה לסינ העתיקה, שם שלטה "מסורת האבות". בסדר החברתי הסיני נמצא מקום של כבוד גם לאבות המתים, שלהם תפקיד חשוב בשמירה על ההרמוניה ועל האיזון עם העולמות שמעבר. בסין העתיקה ישובים רבים היו מעין משפחה גדולה עם קשרי דם, כמו המולה גדולה שהיה בכפר אחד, המבוגרים קיבלו כבוד רב וכך גם המתים. האבות המתים היו חשובים כי הם איזנו את הכפר ברמה השמימית. את האבות המתים היו מאכילים מידי יום בפנכת אורז, מקטירים קטורת ומתפללים לשלומם. הטקסים היו מדוקדקים וטעות או הזנחה בעריכת הטקסים יכלה להיות עילה לפורענות מצד האבות המתים - כך האמינו החיים. כאשר משהו היה משתבש, אם פגע טבע, הצפה, בצורת, או מחלה של אחד מבני המשפחה, הסברה הראשונה הייתה שהקשר עם האנרגיות השמימיות לא תקין, משהו לא כשורה מרגיז את האבות והם מביעים את מורת רוחם בכך שהם מענישים את בני המשפחה החיים. כאשר החולי היה רגשי או מנטלי אפשר היה להניח שאחת הרוחות שלא מצאה מנוחה חדרה לגופו של החולה והיא משבשת את דעתו. הטיפול באדם שרוח חדרה לגופו הייתה ע"י גירוש הרוח במגוון טקסים. גם בדיקור נמצאו הכלים לצורך זה. כאשר קונפוציוס סידר את ההיררכיה החברתית של סין, מסורת האבות הושרשה בתרבות באופן מובנה.

הקונפוציזם והטאוואיזם היו שתי פילוסופיות שהתפתחו בסין באותה תקופה. הקונפוציזם עסק בסדר החברתי ולקח בחשבון גם את המתים ואת כבודם, הטאוואיזם ייצג את הקשר לטבע ומתוכו התפתחה תאוריית היין והיאנג והפילוסופיה של הרפואה הסינית. במידה מסוימת העיסוק ברוחות וריפוי עובר מהשאמאניזם, דרך הטאוואיזם ועד לפילוסופיה והפרקטיקה של הרפואה הסינית, המקום בו אנו נמצאים היום, ומנסים להבין מה לכל הרוחות קורה פה, ואיך טיפול שנועד לגרש רוחות מחולל פלאים בקליניקה לילדים.

העניין של *gui* או *Ghost* כפי שאנו מאבחנים אותו בקליניקה בא לידי ביטוי בשלושה אופנים, האחד הוא המופע של ה- *gui* - הסימפטום. השני הוא אופן ההבעה של הגוף והדרך בה מקרין ה- *gui* - הפנים והעיניים בפרט. הדרך השלישית לאבחן את ה- *gui* היא בעזרת הדופק.

המופיע ההתנהגותי מתאפיין בד"כ בסימפטומים שאינם ניתנים לשליטה בקלות או בכלל. טיקים בעיניים, תנועות גוף לא רצוניות, קולות וכחוכחים לא רצוניים, סיוטים ופחדים בשינה או ערות, אובססיות שונות ועוד תופעות שהמשותף להן הוא חוסר איזון מנטלי או רגשי ושקשור לרוב עם מאפיינים של חוסר שליטה.

ההקרנה של ה- *shen* מהגוף, הפנים והעיניים היא ברורה לבעלי ניסיון, אך קשה לאבחנה ללא הדרכה. כאשר מביטים בעיניים רואים את הבהלה, הפחד, הכעס או הבלבול המאפיינים את המצב בו נמצא האדם. מצב של *gui* הוא מצב שבו הפנים מקרינות עוד משהו מעבר לאבחנה הברורה, כאילו כפל תמונה, משהו שהוא חמקמק, לרגע ברור ולרגע איננו.

הדופק הוא המאפיין השלישי והוא החשוב כי בדופק אפשר לחוש את ה- *gui* בצורה ברורה. תמונת הדופק האופיינית ל- *gui* היא שונה מכלל הדפקים האחרים. בדופק רגיל אנו חשים את תנועת הדופק מעלה ומטה, במצב של *gui* ההרגשה היא כאילו הדופק נע הצידה, כמו גלים הנעים בכיוון הדיסטלי, מעמדת הדופק לכיוון הבודה. ההרגשה היא של רוח או גלים הנעים לרוחב.

לאחר שצברתי שנים של ניסיון בטיפול ב"רוח רגשית" - המינוח העדין יותר ל- *gui*. נותרה בעינה התעלומה, מה בין *gui* של פעם ו"רוח רגשית" של היום? שניהם מגיבים לאותו טיפול, אך בעת העתיקה הסברה הייתה שמדובר ברוחות של מתים, מה ההסבר שאפשר לתת היום ל"רוח רגשית"?

gui מתאר מצב תזזיתי, לא יציב, לא צפוי. והתנהגות מעין זו מאפיינת ילדים שעברו חוויה קשה, טראומטית שהסיטה אותם מהמרכז, שניתקה אותם מקרקע המציאות, ששיבשה את המהלך הפנימי של הרגשות. יש לזכור שילדים ובפרט עוברים הם רגישים מאוד. היכולת שלהם לחוש היא גדולה מהיכולת להבין. לדוגמא: אישה בהריון פוסעת ברחוב ולפתע היא מחליקה והבטן שלה נחבטת בזווית המזרקה, היא נחרדת שמא קרה משהו לעובר ובמשך דקה או שתיים היא בפאניקה וחרדה עצומה. לאחר זמן קצר היא מרגישה את העובר נע והיא מזהה שהתנועות הן שגרתיות ונראה שהל בסדר. היא נרגעת, נעמדת, מנקה את האבק מהבגדים וממשיכה בדרכה שמחה שכלום לא קרה והכול בסדר. העובר חווה ביחד עם האימא את הטרומה אך בניגוד ליכולת

שלה להבין שהכול בסדר, היכולת השכלית שלו שואפת לאפס בשלב זה של חייו. הוא עדיין חווה את הטרומה בעיצומה. בדומה לכלב שילדים התעללו בו בצעירותו ומאז, למרות שיש לו משפחה אוהבת כבר שנים רבות, בכל פעם שיד ניגשת ללטף אותו, הוא מצטנף בפחד - הטרומה נחרטה. באין יכולת להיפטר ממנה הטרומה הופכת להיות חלק מאישיותו של האדם. במובן הזה אפשר לראות קשר כלשהו בין התיאור הסיני של *gui* לבין חוסר איזון בגלל טראומה. בשניהם כוח חיצוני מוציא את האדם מן המרכז ובאין יכולת להתמודד עמו, הוא הופך להיות חלק ממנו.

כמובן שהשימוש במונח *gui* בפני המטופלים לא מתאים כי הוא מיד מעלה תהיות והרמות גבה, לכן המונח "רוח רגשית" נמצא כמתאים. האתגר הוא לתאר בפני המטופל או ההורים של הילד את המצב, כדי לקבל מהם אישור האם אכן כך הם מרגישים? האם הם מזדהים עם התיאור?

תיאור מספר 1

אתה צף כחמישה ס"מ מעל הרצפה, כמו בלון ממולא בהליום, כל כוח חיצוני ואפילו קל מטלטל אותך כי אתה לא מחובר לקרקע. אתה כל הזמן מסתובב בשל הריחוף ומתקשה למקם את עצמך מבחינה רגשית.

תיאור מספר 2

רוח היא מצב בו הגוף מוציא אנרגיה בצורה לא יעילה ולא ממוקדת. כמו אדם ששוחה לא ממש טוב. הוא משתמש בהרבה כוח, תנועות ידיים חזקות ולא מדויקות, הראש נע מצד לצד בפראות, הנשימה מהירה ושטחית, ולמרות כל המאמץ הוא כמעט ולא מתקדם, מה שרק מגביר את התסכול, החשש והפאניקה.

תיאור מספר 3

כאשר סביבון מסתובב במהירות הוא יציב וכמעט לא זז ממקומו, ברגע שכוח חיצוני פוגע בו ומסיט אותו מן המרכז, הוא מתחיל לנוע סביב המרכז במעגלים הולכים וגדלים, ומהר מאוד הוא מאבד כוח ונופל.

בקליניקה נמצא מתאם יחסית מובהק בין מצב שבו מישהו סובל מ"רוח רגשית" ובין טראומה מהעבר. החיבור אצל המטופל בין הטרומה בעבר ובין המצב היום, כבר מאפשר את תחילת תהליך ההחלמה. ברגע שההורים מבינים את המצב כפי שהוא מוצג בפניהם ומקבלים אותו, הם נרגעים. כי אם יש סיבה אז מן

הסתם יהיה גם פתרון – אי וודאות הוא מצב מאוד מחליש, ברגע שיש וודאות, גם אם המצב קשה, אפשר להתמודד. אי וודאות לא מאפשרת התמודדות, לכן היא כל כך מחלישה.

מקרים מהקליניקה וסיבות שכיחות להתפתחות רוח רגשית:

בשלב העוברות: חרדה של האימא, תאונת דרכים או כמעט תאונת דרכים, בחינות באוניברסיטה, ריב עם בן הזוג, הריון לא רצוי, חשש לבריאות העובר בגלל תוצאות בדיקה בעייתיות, מתח בעבודה, מתח כלכלי.

במהלך הלידה: ירידת דופק משמעותית, היתקעות בתעלת הלידה, לידת מלקחיים, לידת וואקום, בליעה של מי שפיר. אין מתאם גבוה בין ניתוח קיסרי ותסמינים של טראומה, על אף שניתוח קיסרי נדמה כטראומטי לא פחות מהדוגמאות עד כה.

בגיל צעיר: מתח בין ההורים, הליך של גירושין, מחלה של אחד מבני המשפחה - גם במעגל הרחב יותר של המשפחה, קושי חברתי של אחד האחים, קושי כלכלי במשפחה, נפילה או תאונה, אשפוז בבית חולים, הליכים רפואיים קשים, פריצה לבית.

הטיפול ברוח רגשית בעזרת נקודות להוצאת *gui* נותן תוצאות מרשימות בקליניקה. טיפול זה הוא במידה רבה טיפול ברובד הרגשי העמוק, ובמקרים רבים זהו טיפול בשורש הבעיה. איזון ברמה הרגשית, פותר גם תסמינים פיזיים שהם הענף של הבעיה. אצל ילדים הריפוי של שורש הבעיה פותר מיידית גם את הסימפטום הפיזי. הסימפטומים בילדים בניגוד למבוגרים עדיין לא התקבעו ואינם זקוקים לטיפול נפרד.

לשאלות או הערות:

0528-698171

aram.tzayig@gmail.com

www.philosophical-tools.com